

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА ЗООВЕТЕРИНАРНА АКАДЕМІЯ

**Знайомство з курсом ОБЛІК ТВАРИН Обов'язкові
компонента освітньо-професійної програми
«Мисливське господарство»
першого рівня освіти – бакалавр,
галузі знань – 20 Аграрні науки та продовольство,
спеціальності – 205 Лісове господарство**

Викладачі: кандидат
сільськогосподарських наук, ст. викладач

Бородін Юрій Миколайович

ст. викладач Авдєєв Анатолій Сергійович

Кафедра Кафедра прикладної біології
водних біоресурсів і мисливського

господарства ім. проф. О.С. Тertiшного

Телефон - 0576357540, 0953994763.

Електронна пошта: y.n.borodin@gmail.com

Дистанційна підтримка: Moodle

АНОТАЦІЯ:

Дисципліна «Облік тварин» Основний принцип сучасного мисливського господарства полягає в збалансованому природокористуванні: тобто охороні, відтворюванні, збереженні біорізноманіття, раціональному використанні державного мисливського фонду, надання послуг мисливцям щодо здійснення полювання, розвитку мисливського спорту і мисливського собаківництва, та в решті-решт отриманні найвищих прибутків від ведення мисливського господарства. Мисливське господарство, яке використовує ресурси тваринного світу, не може розвиватися без знань законів їх розвитку, здійснення державного контролю за їх станом та використанням. Мисливська галузь може функціонувати лише за умови достовірних оперативних даних про ресурси мисливських тварин. Дані про розмір ресурсів мисливських тварин можна отримати лише шляхом обліків чисельності конкретних популяцій кожного з видів дичини. Об'єктивність визначення видового та ресурсного потенціалу у цілому залежить від достовірності первинних польових обліків чисельності дичини в конкретних господарствах.

Облік, оцінка та прогнозування чисельності мисливських ресурсів лежать в основі планування мисливського господарства на всіх рівнях. Багаторічне вивчення динаміки чисельності, особливостей біотопічного розподілу тварин дає можливість оцінити стан популяції, якість мисливської продукції, визначити щільність та прогнозувати чисельність мисливських тварин. Також облікові роботи виступають основою моніторингу та державного Кадастру мисливських тварин.

Мета курсу - дати студентам комплекс теоретичних та практичних знань про основні методи обліку, їх класифікацію, засоби екстраполяції облікових даних, підходи до наукового контролю облікової інформації, основних закономірностях динаміки чисельності популяцій мисливських тварин і засобах її прогнозування, а також одержання мисливської продукції в кількості згідно наукового прогнозу, який сприяє підвищенню чисельності та щільності об'єктів полювання та не суперечить принципам стійкого використання природних ресурсів.

Об'єм дисципліни складає 150 годин, в тому числі 40 – лекційних, практичних занять – 44 , 66 – годин самостійних роботи.

Попередні умови для вивчення курсу: засвоєння курсу «Ботаніка», «Біологія».

ВІДПОВІДНІСТЬ СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНІЙ ПРОГРАМІ

Компетентності та програмні результати навчання, які формуються при вивченні даної дисципліни (кодування згідно відповідного стандарту вищої освіти).

Компетентності:

ЗК 7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії, її соціальної значущості, виявлення до майбутньої професії стійкого інтересу.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 10. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК 13. Уміння користуватися Законами і нормативно-правовими документами України.

ФК 14. Здатність застосовувати професійно-профільні знання та практичні навички з біології, фізіології, хімії, генетики, біометрії, біотехнології, екології, охорони праці і філософії для розведення, догляду, утримання мисливських собак, диких тварин для штучного розведення.

Програмні результати навчання:

ПРН 4. Володіти базовими гуманітарними, природничо-науковими та професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення лісомисливського господарства.

ПРН 6. Здійснювати підбір і використання необхідного обладнання, інструментів для організації виробничого процесу з урахуванням екологічних, технічних та технологічних можливостей.

ПРН 14. Виконувати чітко та якісно професійні завдання, удосконалювати технологію їх виконання та навчати інших.

ПРН 16. Організувати результативні та безпечні умови праці.

ЧОМУ ВИ НАВЧИТЕСЬ, ЩО ОТРИМАЄТЕ

(Відповідність компетентностей дисципліни мевам компетентностей та програмним результатам навчання освітньо-професійної програми наведена кодами в дужках; після «/» вказана форма контролю програмних результатів навчання)

Облік бабака проводиться на майданчиках, Фото Авдеева А.С.

Програма вивчення дисципліни реалізується через проведення лекцій, лабораторно-практичних, польових занять та самостійної роботи студентів.

Компетентності: ЗК 7, ЗК 8, ЗК 10, ЗК 13.

ФК 14.

ПРН 4, ПРН 6, ПРН 14, ПРН 16.

СТРУКТУРНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

„ОБЛІК ТВАРИН”

Напрямок спеціальності 205 – Лісове господарство;

Освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр;

Дисципліна за навчальним планом – обов’язковий компонента закладу;

Курс – 3.

Види занять та форми контролю		Обсяг дисципліни за навчальним планом		Форма навчання - денна		Заочна форма навчання
		кредит	годин	VI	VII	
Всього годин по плану		5,0	150			150
У т.ч. аудиторних		2,8	84			30
самостійних		2,2	66	33	33	120
Із аудиторних: лекцій		1,3	40	26	14	14
практичних		1,5	44	28	16	16
Модуль (заліковий кредит)	I	1,0	30			
	II	1,0	30			
	III	1,0	30			
	IV	1,0	30			
	V	1,0	30			
Диференційований залік	*			*		
іспит	*				*	*

Закріплені викладачі: старші викладачі Авдєєв А.С., Бородін Ю.М.

Відповідальний за курс,

старший викладач

А.С. Авдєєв

**НАЗВА, ЗМІСТ, КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗМІСТОВИХ МОДУЛІВ
ДИСЦИПЛІНИ ТА ШИФРИ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВІДПОВІДНО
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНІЙ ПРОГРАМІ**

Назва змістовних модулів	Шифри змістовних модулів
<p>1 - 3. Мисливські звірі і птиця та їх охорона.</p> <p>Облік копитних.</p> <p>Основні види тварин занесених до „Червоної книги”, значення заповідників, заказників; основні види копитних, хутрових звірів, водоплаваючої та польової птиці. Облік лося, оленя, косулі і кабана (методи: маршрутно-окладний, двократного картування слідів на просіках, прогону; облік слідів тварин на постійних маршрутах взимку, за екскрементами, аеровізуальний).</p>	<p>ЗК7, ЗК8, ЗК10, ЗК13. ФК14. ПРН4, ПРН6, ПРН14, ПРН16.</p>
<p>4 - 5. Облік хутрових звірів, борової дичини та водоплаваючої птиці. Біотехнічні і мисливсько-господарські заходи, використання мисливських угідь.</p> <p>Облік зайців, лисиць, мілких хижаків; облік глухаря, тетерева, рябчиків; облік крижнів і чирків, ниркових і лисок, інших річних і болотних птахів; визначення успішності розмноження; облік перед початком полювання. Методи відтворення і мічення тварин, значення акліматизації і реакліматизації тварин; методи підкорми, підгодівлі звірів і птахів; значення боротьби з тваринами, які приносять шкоду; методи і значення обліку добутої пернатої дичини, хутрових і копитних звірів; значення селекційного відстрілу тварин.</p>	<p>ЗК7, ЗК8, ЗК10, ЗК13. ФК14. ПРН4, ПРН6, ПРН14, ПРН16.</p>
<p>Підсумковий контроль (диференційований залік)</p>	

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАНЯТТЯ (ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС)

№	Тема та план лекції	Го- дини	Літера- тура
Змістовний модуль № 1			
1	Предмет і задачі курсу. 1.1.Мисливське господарство і охорона природи. 1.2.Значення в обліку в веденні мисливського господарства. 1.3.Заповідники.	4	3,4.
2	Об'єкти полювання і охорони. 2.1.Мисливські звірі. 2.2.Мисливська птиця. 2.3.Червона книга.	4	1,2.
3	Облік копитних (лось, олень, косуля, кабан). 3.1.Маршрутно-окладний метод. 3.2.Метод двократного картування слідів на просіках. 3.3.Облік звірів методом прогону. 3.4.Облік слідів тварин на постійних маршрутах взимку. 3.5.Облік копитних за екскрементами. 3.6.Аеровізуальний метод.	6	1,2,4.
Змістовний модуль № 2			
4	Облік хутрових звірів. 4.1.Заєць-русак і заєць-біляк. 4.2. Лисиця. 4.3.Куниця, тхір, горностай, ласка, ондатра. 4.4.Білка. 4.5. Бабак	4	1,4.
5	Облік борової дичини. 5.1.Глухар. 5.2.Тетерев. 5.3.Рябчик.	4	1,4.
6	Облік водоплаваючої дичини. 6.1.Кряква (крижень). 1 група. 6.2.Чирки – свистунок, тріскунок. 2 група. 6.3.Інші річні качки (сіра качка, широконоська, шилохвіст). 3 група. 6.4.Ниркові качки. 4 група. 6.5.Лиска. 5 група. 6.6.Облік водоплаваючої дичини перед початком полювання. 6.7.Визначення успішності розмноження. 6.8.Облік виводків.	6	1,4.

7	Облік польової дичини. 7.1.Облік перепела. 7.2.Облік куріпки.	6	1,4.
8	Рациональне використання мисливських угідь та нормування добутої дичини. 8.1. Добуття пернатої дичини. 8.2. Добуття хутрових звірів. 8.3. Добуття копитних звірів. 8.4. Добуття відстріл тварин. 8.5. Боротьба з тваринами які приносять шкоду 8.6. Спеціальний відстріл тварин	6	1,3,4.
Разом		40	

ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

№ з/п	Тема	Перелік завдань лабораторних робіт	Годин	Методичне і технічне забезпечення
Змістовний модуль № 1 - 3				
1	Природоохоронні заходи мисливського господарства	1.Розглянути основні види тварин занесених до „Червоної книги”. 2.Вказати значення заповідників. 3. Вказати значення заказників.	6	3,5,8, М-1, Т-1, Т-2, Т-5.
2	Мисливські звірі та птиця	1. Розглянути основні види копитних 2. Розглянути основні види хутрових звірів. 3. Розглянути основні види водоплаваючої птиці. 4. Розглянути основні види польової птиці.	8	3,8,9, М-2, М-3, Т-1, Т-2, Т-5.
3	Методи обліку копитних	1.Провести облік лося, оленя. 2. Провести облік косулі, кабана.	6	6,7,10, М-2, Т-1, Т-2, Т-5.
Змістовний модуль № 4 - 5				
4	Методи обліку хутрових звірів	1. Провести облік зайців. 2. Провести облік лисиць. 3. Провести облік мілких хижаків.	8	6,7,10. М-2, Т-1, Т-2, Т-5.

5	Методи обліку борової, водо плаваючої та польової дичини	1. Провести облік глухаря. 2. Провести облік тетерева. 3. Провести облік рябчиків. 4. Провести облік крижнів і чирків, ниркових, лисок та інших річних і болотних птахів. 5. Провести визначення успішності розмноження. 6. Провести облік перед початком полювання. 7. Провести облік перепела. 8. Провести облік куріпки.	8	6,7,10, М-3, Т-1, Т-2, Т-5.
6	Використання мисливських угідь та нормування добутої дичини	1. Вказати методи і значення обліку добутої пернатої дичини, хутрових і копитних звірів. 2. Вказати значення селекційного відстрілу тварин.	8	5,8,9, М-5, Т-1, Т-2, Т-3, Т-5, Т-6.
Разом			44	

7. Самостійна робота

№ з/п	Тема самостійної роботи	Кількість годин	Форма контролю
Змістовний модуль № 1 - 3			
1	Основні види тварин занесених до „Червоної книги”, значення заповідників, заказників.	5	Підготовка реферату.
2	Перспективні види мисливських тварин в Україні	5	Підготовка реферату
3	Стації та одиниці обліку мисливських тварин	5	Підготовка реферату
4	Показники чисельності тварин та їх використання в практичній діяльності мисливствознавця	5	Підготовка реферату
5	Методи обліку копитних (лось, олень, косуля, кабан).	5	Підготовка звіту.
Змістовний модуль № 4-5			
6	Методи обліку хутрових звірів перед початком полювання.	5	Підготовка реферату.
7	Управління віковою і статеву структурою	5	Підготовка

	популяцій мисливських тварин		реферату
8	Встановлення віку особин в процесі їх обліку	5	Підготовка реферату
9	Методи відтворення мисливських тварин, мічення і кільцювання тварин.	5	Підготовка реферату.
10	Акліматизація і реакліматизація тварин.	6	Підготовка реферату
Р а з о м			51

8. Індивідуальні завдання

9. Методи навчання

Шифр	Автор, назва, видавництво, рік видання, обсяг.
М-1	Авдєєв А.С. Природоохоронні заходи і мисливське господарство: Методичний посібник і завдання для лабораторних занять студентів за спеціальністю 6.130400 „Мисливське господарство” освітньо-кваліфікаційного рівня „Бакалавр” / Харківська державна зооветеринарна академія, кафедра розведення тварин та мисливського господарства – Х.: РВВ ХДЗВА. –2007. –14 с.
М-2	Авдєєв А.С. Мисливські тварини та методи їх обліку: Методичний посібник і завдання для лабораторних занять студентів за спеціальністю 6.130400 „Мисливське господарство” освітньо-кваліфікаційного рівня „Бакалавр” / Харківська державна зооветеринарна академія, кафедра розведення тварин та мисливського господарства – Х.: РВВ ХДЗВА. – 2007. –14 с.
М-3	Авдєєв А.С. Мисливські птахи та методи їх обліку: Методичний посібник і завдання для лабораторних занять студентів за спеціальністю 6.130400 „Мисливське господарство” освітньо-кваліфікаційного рівня „Бакалавр” / Харківська державна зооветеринарна академія, кафедра розведення тварин та мисливського господарства – Х.: РВВ ХДЗВА. –2007. –14 с.
М-4	Авдєєв А.С. Біотехнічні та мисливськогосподарські заходи по відтворенню мисливських тварин: Методичний посібник і завдання для лабораторних занять студентів за спеціальністю 6.130400 „Мисливське господарство” освітньо-кваліфікаційного рівня „Бакалавр” / Харківська державна зооветеринарна академія, кафедра розведення тварин та мисливського господарства – Х.: РВВ ХДЗВА. –2007. –14 с.
М-5	Авдєєв А.С. Експлуатація мисливських угідь та нормування добування мисливської фауни: Методичний посібник і завдання для лабораторних занять студентів за спеціальністю 6.130400 „Мисливське господарство” освітньо-кваліфікаційного рівня „Бакалавр” / Харківська державна зооветеринарна академія, кафедра розведення тварин та мисливського господарства – Х.: РВВ ХДЗВА. –2007. –14 с.

ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Шифр	Назва технічних (прилади, інструменти, реактиви) засобів навчання
T-1	Таблиці.
T-2	Схеми.
T-3	Топографічні карти.
T-4	Муляжі, препарати (свіжі, музейні).
T-5	Фотографії.
T-6	Відеокамера, фотоапарат.
T-7	Пристосування для мічення тварин і птиці

1. Лекції.
2. Практичні заняття.
3. Лабораторні заняття
3. Дискусії.
4. Презентації, навчальне відео.
5. Таблиці, плакати, малюнки, схеми.

10. Методи контролю

Контроль знань, умінь і навичок студентів – невід’ємна складова педагогічного процесу та форма зворотного зв’язку при вивченні курсу «Облік тварин» використовуємо такі види контролю: 1) поточний; 2) періодичний (проміжний); 3) підсумковий.

Поточний контроль – контроль рівня знань та вмінь у процесі навчання, який проводиться на лекціях, практичних і лабораторно-практичних заняттях. Його види та форми: бліц контроль(експрес опитування) – опитування на засвоєння попередньої лекції, практичного і лабораторно-практичного заняття (на початку чергової заняття); опитування під час занять на розуміння їх суті; контроль за засвоєнням матеріалу занять; співбесіда; програмований контроль знань (картки, вирішення проблемних і ситуаційних завдань).

Періодичний (проміжний) контроль – це контроль після вивчення розділу, теми змістових модулів. Він включає такі види контролю: контрольні роботи; реферати; тестові опитування; контроль за формуванням практичних умінь і навичок; здійснення моніторингу роботи студентів при обговоренні конкретних ситуацій (самостійної роботи), які запропоновані на практичних і лабораторних заняттях заняттях та обґрунтування варіантів рішень.

Підсумковий контроль – це контроль, який здійснюється в кінці вивчення курсу. Це іспит і залік із навчальної практики.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1 (20 %)			Змістовий модуль 2 (20 %)		Змістовий модуль 3 (35 %)					25	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
5	5	10	10	10	10	10	5	5	5		

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

12. Загальна процедура оцінювання

Оцінка «відмінно» - 90-100 балів - виставляється студенту, який при відповіді на запитання показав усебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу, правильно та повністю виконав поставлене завдання, уміє грамотно інтерпретувати одержані результати, продемонструвати знання основної і додаткової літератури, передбачені на рівні творчого використання.

Оцінка «добре» - 75-89 балів - виставляється студенту, якщо при відповіді на запитання він виявив повне знання програмного матеріалу, передбачене на рівні аналогічного відтворення, правильно виконав поставлене завдання, показав володіння практичними вміннями та навичками, але припустився окремих несуттєвих помилок, які не мають принципового значення.

Оцінка «задовільно» - 60-74 балів - виставляється, якщо при відповіді на запитання студент виявив повні знання основного програмного матеріалу в обсязі, що необхідний для подальшого навчання і роботи, у цілому впорався з поставленим завданням, але при цьому окремими вміннями та навичками володів невпевнено, припустився не значних помилок в арифметичних розрахунках, демонстрував здатність упоратися з виконанням завдань, передбачених програмою на рівні репродуктивного відтворення.

Оцінка «незадовільно» - 35-59 балів - виставляється, якщо при відповіді на запитання студент виявив серйозні прогалини в знаннях основного матеріалу, зробив принципові помилки, не зміг розв'язати задачу і провести розрахунки тощо.

При визначенні загальної оцінки враховуються результати поточного контролю з лекційних та практичних занять, які відбулися в період, за який проводиться модульний контроль, а також результати індивідуальної та самостійної роботи.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Герасимов Ю.А. Справочник егеря. -М.: Агропромиздат, 1988. -271с., ил.
2. Рационализация охотничьего промысла. Сборник. Редактор С.А. Ларин. - М.: Центросоюз,1963. -140с., илл.
3. Русанов Я.С. Охота и охрана фауны. (Влияние охоты на структуру популяции охотничьих животных). -М.: Лесная промышленность, 1973. - 144 с.
4. Справочник охотника / Под ред. М.С. Долбина. 2-е изд., перераб. и доп. - М.: Ураджай, 1988. -302 с. илл.
5. Кузякин В.А. Охотничья таксация. _М.: Лесная промышленность, 1979. - 200 с.

Додаткова

6. Кузьмин И.Ф., Хакин Г.В., Челинцев Н.Г. Авиация в охотничьем хозяйстве. –М.: Лесная промышленность, 1984. -128 с.
7. Глушков В.М., Граков Н.Н., Гревцев В.И. и др. Учеты и современное состояние ресурсов охотничьих животных. – Киров, 2003. -128 с.
8. Методические рекомендации по учету численности охотничьих животных. – Львов, 1987. -36 с.